

יש לעיין אם תחת דופן עקומה מותר להכניס דברים שאסור להכניסם בסוכה כגון קדירות, האם כיון שאינה סוכה במקום הזה מותר, או כיון שהוא בתוך דפנות הסוכה אסור.

ומסתברא דאסור, כיון שדופן זה מחבר אותו לסוכה והמקום הזה נמנע צין דפנות הסוכה יש לנהוג במקום זה כבוד של סוכה. שוב הראוני בצכורי יעקב [יא] שכתב וז"ל, וכיון דעני דפנות גם כן יש להם קדושה כמבואר בסי' תרל"ח לכן צריך לזהר בדופן עקומה כמו בסכך ולא יציא לשם דבר צווי או כלי אכילה וכדומה, עכ"ל.

שא"ל: האם מותר להשתמש לדופן עקומה מארון ספרים של ספרי קודש, דבמס' מגילה [יב] מבואר שאפשר לעשות מחיצה למת מארון קודש.

תשובה: אפשר להשתמש למחיצה ולדופן עקומה כמבואר בגמ' שם, מ"מ כל זה הוא רק לענין הארון עצמו שהוא תשמיש לקדושה, אבל להשתמש עם הספרי קודש עצמם למחיצה זה לא מצינו ואסור.

אמנם יש לחשב את הדופן עקומה ע"י הארון, דהמקום של הארון החיצוני הרואה פני הבית, צריך לחשב אם יש צין מדף למדף ג' טפחים, דאז לא נחשב למחיצה, ועם הספרים אי אפשר להשתמש למחיצה וכנ"ל, אלא אפשר להשתמש עם הדופן הפנימית של הארון, רק צריך להקפיד שהדפנות יהיו מגיעות לסכך, א"כ מסוף הארון עד הסכך, צריך שיהיה המשך המחיצה.

והנה בשו"ע [יג] איתא, אם בנה האיצטבא מן הכד, אם יש מן האיצטבא עד כותל השני פחות מד' אמות כשרה על האיצטבא

ואם לאו פסולה, עיי"ש. וצמ"צ [יד] על האיצטבא דוקא. דמשם ולהלן אי אפשר להכשיר אגבה דאיצטבא כדלעיל, דהא ליכא שם סכך כשר שהרי עשית לסכך דופן ואם כן הוא יושב תחת הדופן, ומ"מ לנד הפתח מותר לישיב אף להלן מן האיצטבא דשם יש סכך רק שהוא למעלה מעשרים ושפיר מתכשר אגבה דאיצטבא. וצשעה"ל שם [טו] כתב בצכורי יעקב מנדד להתיר זה דוקא בשני צני אדם שזה יכול לשמש בנד זה ויחשוב אותה כפסל ונדדים אחרים כדופן עקומה, ואדם אחר יכול להשתמש בנד שכנגדו כן ויחשוב הפסל שחצירו יושב תחתיו כדופן ושהוא יושב תחתיו כפסל היוצא מן הסוכה, ובאדם אחד ז"ע, עיי"ש.

ומסתברא שאין צריך להחליט לכל יום או לכל ימי הסוכה מהו הדופן המכשירה את הסוכה, אלא כל פעם שמשתמש בנד אחד של הסוכה ממילא הדופן השניה היא הדופן עקומה להכשיר מקומו לסוכה, ולמעשה ז"ע.

שיעור הגדול והקטן לענין סוכה

שיעור החזו"א בענין הנפח והאורך המבוארים בספר חזו"א בקונטרס השיעורים [טז] מבואר שם דרך צריך לחוש ולהחמיר לאלו השיעורים, אבל אי אפשר לסמוך להקל בשיעורים אלו, בדאורייתא, וכך אמר החזו"א, ואין חילוק צין שיעורי נפח לצין שיעורי אורך ורוחב וכיוצ"ב.

ע"כ כן סכך פסול שפוסל צד' טפחים, יש להחמיר בשיעור הקטן, וכן לענין ד' אמות של דופן עקומה, אין להקל אלא רק בשיעור הגדול, ובכל כיוצא בזה.

שער הציזן

[יא] סי' תרל"ט ס"ק י': [יב] מגילה כ"ו ע"ב: [יג] סי' תרל"ג סעיף ו': [יד] ס"ק כ"א: [טו] ס"ק כ"ב: [טז] או"ת סי' ל"ט, סס"ק ט"ו, ד"ה כל מש"כ:

ב. בשו"ע [יז] כתב, אויר בין בגדולה בין בקטנה שוים דבין באמצע בין מן הצד בג' טפחים פסולה, בפחות מג' כשרה ומצטרף להשלים הסוכה, (ב) ואין ישנים תחתיו:

וברמ"א כתב, ודוקא שהולך על פני כל הסוכה (רצונו ירוחם נ"ח ח"א), או שיש בו כדי לעמוד בו ראשו ורובו, אבל בלא"ה מותר דהא אין סוכה שאין בה נקבים נקבים (ר"ן ספ"ק). והא דסכך פסול פוסל בד' ואויר בג' היינו דוקא שהפסיק הסוכה לשתיים ולא נשאר שיעור הכשר סוכה עם דפנות במקום אחד, אבל אם נשאר שיעור סוכה במקום אחד המקום ההוא כשר ואף שמבחוץ אם מחובר לו מן הצדדים (טור):

חומ שני

לישן תחת האוירים שבין הסכך (ב) ואין ישנים תחתיו. וזגמ' [יח] גרסינן, זה מטטרף וישנים תחתיו וזה מטטרף ואין ישנים תחתיו, ופרש"י, אויר פחות משלשה מטטרף להשלים שיעור הסוכה, אבל אין ישנים תחתיו, ע"כ. וכתב הרא"ש [יט] דכן משמע צירושלמי, עיי"ש. והוסיף הרא"ש וז"ל, ולא תיקשי לך היאך יוכל אדם ליזהר צקובה מליאה נקבים שלא יישן תחת הנקבים, דהכא מיירי שאויר מהלך בכל אורך הסוכה, עיי"ש.

ובר"ן [כ] כתב, סכך פסול מטטרף וישנים תחתיו, אבל אויר אין ישנים תחתיו. ומיהו מסתברא דוקא בשיש בו כדי לישן כלומר שעומד ראשו או רוצו תחתיו, אבל כל שאין בו כדי ראשו ורוצו מסתברא דישינין תחתיו, שאינו חייב לעשות סוכה כמין בית וכו', עיי"ש.

אף להר"ן דאם יושב ראשו ורוצו תחת האויר צקובה לאו שפיר דמי, היינו צאור צמקום אחד, אצל אוירים מחולקים שאם נרפס ילא שיש רוצ אויר, זה לא קאמר אף אחד דלאו שפיר דמי, דהר"ן לא כתב אלא דצריך לדון כל ז' טפחים צפני ענמן אם ללתן מרובה.

ובחזו"א [כא] כתב צדעת הרא"ש דאם אויר פחות מג' טפחים עובר על פני כל הסוכה דאין ישנים תחתיו, איירי שאמנע גופו תחת האויר וקליותו תחת הסכך ורוצו צלירוף הוא תחת הסכך, פסול. וז"פ"ז דאם מסכך את הסוכה צקנים וכדו' ומניחם לרוחצ הסוכה צאופן שהאויר שצין הקנים מחלק את הסוכה לשנים, יש להניח איזה קנה או סכך עליהם וכדו' לאורכו צאופן שהאויר לא יחלק את הסוכה לשנים.

ועיין בחזו"א שם שמסתפק לדעת הרא"ש אם זה פוסל צרוצו או אפילו צו' טפחים, עיי"ש. וא"כ לפי"ז יש להניח את הסכך הנוסף לרוחצו כל ז' טפחים.

שער הציון

[יז] סי' תרל"ב סעיף ב': [יח] י"ט ע"א: [יט] פ"ק סי' ל"ה: [כ] ט' ע"א מדפי הרי"ף: [כא] סי' קמ"ד ס"ק ה' ד"ה י"ט א':

ג. בשו"ע [כב] כתב, אם יש סכך פסול ב' טפחים ועוד סכך פסול ב' טפחים ואויר פחות משלשה מפסיק ביניהם, יש להסתפק אם שני הפסולים (ג) מצטרפים לפסול הסוכה:

חומ שני

שני פסולים בסכך אם מצטרפים

(ג) מצטרפים. זמס' סוכה [כג] אמרינן כסוגיא, אילו איכא סכך פסול פחות מארבע ואויר פחות מג' מאי כשרה. וכתבו זתוס' [כד], ואין באויר שיעור לפסול ואין בסכך פסול שיעור לפסול, אין מצטרפין זה עם זה לפסול, כיון דלא שוו שיעורייהו להדדי כדאמרינן.

והוסיפו עוד זתוס', ומיהו היכא דאיכא שני טפחים סכך פסול ושנים של סכך פסול ואויר מפסיק ביניהם פחות מג', איכא לספוקי אם שני הפסולין מצטרפין לארבעה לפסול את הסוכה, דשמא כיון דאויר מפסיק ביניהם לא מצטרפי, או שמא כיון דאין באויר ג' מצטרפין. וכן נסתפק זרא"ש [כה].

ובחידושי הגרעק"א הקשה על זה ח"ל, ואני צעני לא הצינתי, דהא י"ל בפשוטו דאויר טפח היה גם כן ראוי לחוץ בסוכה, כיון דיש הפסק אויר ביניהם, אלא דאיתנן עלה מדין לצוד, ולמ"ד אין לצוד

צאמצע משמע צאמת דאפילו צסוכה גדולה פוסל אויר צאמצע פחות מג' טפחים, אלא לדידן כשר מטעם לצוד, וכן צצ' טפחים סכך פסול ואויר צ' טפחים דאין מצטרפין, י"ל ג"כ מטעם לצוד כאלו צ' טפחים דפסול צצוק צסכך כשר ואין כאן הפסק, או דממלאים האויר מסכך כשר שצנידו וכו', וא"כ צנידון זה, דאויר מפסיק צין הסכך פסול דד' טפחים, הא אין לנו מקום הכשר לצוד דהא אם צאת לדון דהוי לצוד, ממילא איכא שיעור סכך פסול צד' טפחים, וצלא לצוד האויר לחודיה חוץ וכו', וסיים, והדבר צריך תלמוד רצ, עכ"ל.

וצראה דעל כרחך סכך פסול אינו העדר הכשר, אלא הוא הלכה. והראיה מדאויר אינו מצטרף משום דאין שיעורו שוה, ואי לאו הכי יש נמי חסרון העדר הכשר, ועל כרחך דהוא הלכה, וא"כ אף דלא נימא לצוד למלאות צהכשר מ"מ מאן נימא דהוא ממש ממולא צפסול, והאויר שפיר נימא לצוד.

שער הציון

[כב] סי' תרל"ב סעי' ד': [כג] י"ז ע"א: [כד] ד"ה אילו: [כה] פ"ק סי' ל"ג:

פרק שמיני - סוכה וסכך גזול

א. בשו"ע [א] כתב, סוכה גזולה כשרה כיצד אם תקף על חברו והוציאו מסוכתו וגזלה וישב בה יצא (א) שאין הקרקע נגזלת: וכתב הרמ"א, מיהו לכתחלה לא ישב אדם בסוכת חברו שלא מדעתו כ"ש אם דעתו לגזלה וכן לא יעשה סוכה לכתחלה בקרקע של חברו שלא מדעתו וכן בקרקע שהיא של רבים (הג"א וא"ו) מיהו בדיעבד יצא וכן לא יקצצו ישראל הסכך בעצמם אלא יקנו אותם מעובדי כוכבים דכל גזל אין עושין ממנו סוכה לכתחלה (מהרי"ל):

ואם גזל עצים ועשה מהם סוכה אע"פ שלא חיברן ולא שינה בהם כלום יצא תקנת חכמים שאין לבעל העצים אלא דמי עצים בלבד. אבל אם גזל סוכה העשויה בראש הספינה או בראש העגלה וישב בה לא יצא:

עוד כתב הרמ"א, וה"ה אם ראובן בנה סוכה בקרקע שמעון ושמעון תקף את ראובן וגזל סוכתו הבנויה בקרקע שלו לא יצא בה ואין כאן תקנת השבים הואיל ולא מרח בה ולא הוציא עליה הוצאות (הג"ה פ"ג דסוכה):

חוט שני

ולצרך עליה, ושם איירי צחץ לארץ אלל גויים, וכל שכן צאריך ישראל אלל יהודים שגם הם חייבים צמנות סוכה, ואין צריך לבקש רשות מהעיריה לזה, ובלבד שיצנה את הסוכה צלד שיסאר מקום לצני רשות הרצים לעצור שם, ולא תפריע להם הסוכה לעצור שם אף שמצמנט את הדרך, אין זה סיבה שלא לצנות סוכה, שהרי כולם מצווים לצנות סוכה.

ג. קנים הגדלים על גדות הנהרות, והעיריה מקפדת שלא יקחו משם, אם הטעם שלהם הוא משום חזות העיר א"כ צעם הוא קפידא ליצורית, אלא שהם הפה המדצר צעד הליצור. ולפי"ז אף אם יסתדר לקבל מהם אישור לאו

סוכה גזולה

(א) שאין הקרקע נגזלת. צמס' סוכה [ב] חג הסוכות תעשה לך [ג] למעוטי גזולה [ד] צעין תעשה לך משלך, רש"י]. וצראשונים הקשו דתיפוק ליה משום דהוה מלוה הצאה צעצירה דמהאי טעמא פסלין לולב הגזול, עיי"ש מה שתיירנו. עוד ענינים:

א. סוכת חג צחצר משותפת, אין צריך לשאל רשות מהשכנים, ואף לעכצ אינם יכולים דזהו השימוש שותפות צהחצר, זולת אם יש טענה שחצירו רוצה לצנות שם סוכתו. ב. ולצנות סוכה צרשות הרצים הסמוך לציתו, עיין צמ"צ [ד] שנוטה להקל

שער הציון

[א] סי' תרל"ז סעיף ג': [ב] ט' ע"א: [ג] דברים ט"ז, י"ג: [ד] ס"ק י':

שפיר דמי, דהעיריה אינה צעלים להפקיד את העיר.

ד. צשוק יש הרצה סכך גזול, יש לדון כל מקרה לגופו, ומ"מ צדצרים הניכרים שדצרי אמת הם שאינם גזולים, אין צריך לחוש, והכל

לפי הענין.

ה. ניחא ליה לאיניש דליעצד מנזה צממוניה, מ"מ להכנס לסוכת חצירו צלא רשות, מי אמר שזה לא מפריע לו לאכול או לישון, ואם מפריע לו א"כ לא ניחא ליה.

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה

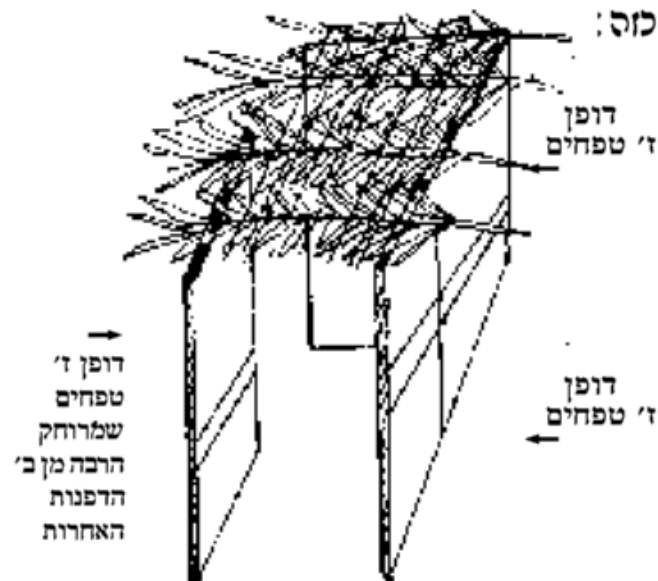
חוט שני - ר"ה, יו"כ, סוכות, חנוכה קרליץ, שמריהו יוסף ניסים בן נחום מאיר עמוד מס : 214 הודפס ע"י א

פרק תשיעי - דפנות הסוכה

א. בשו"ע [א] כתב, דפנות הסוכה אם היו שתיים זו אצל זו כמין ג"ם, עושה דופן שיש ברחבו יותר על מפת ומעמידו בפחות משלשה ^{לדפנות} לאחד מהדפנות ויעמיד קנה (כנגד הכותל) כנגד אותו מפת ויעשה לה צורת הפתח שיעמיד (א) קנה עליו ועל המפת, וכשרה אע"פ שהקנה שעל גביהן אינו נוגע בהן:

חומ שני

בגלל הסורגים, דכיון דפתוח לאויר כלפי פנים הסוכה, גם זה הוא צורת הפתח. מזה שמצויר דשלישית אפילו טפח ויעשה לה צורת הפתח, נראה דרק מחיצת טפח או פס ד' צפונה העשויה כמצוי צריכה שתהיה תוך ג' טפחים למחיצה השניה, אבל אם המחיצה היא מחיצה גמורה של ז' טפחים, כזה:

הנידון: דופן שלישית המרוחקת הרבה מן שתי הדפנות, ואין שם צורת הפתח, האם סוכה זו כשרה.

מסתברא דמהני אף אם המחיצה מרוחקת מן הדופן הסמוכה ולא צריך לעשות בהמשך הז' טפחים צורת הפתח.

שער הציון

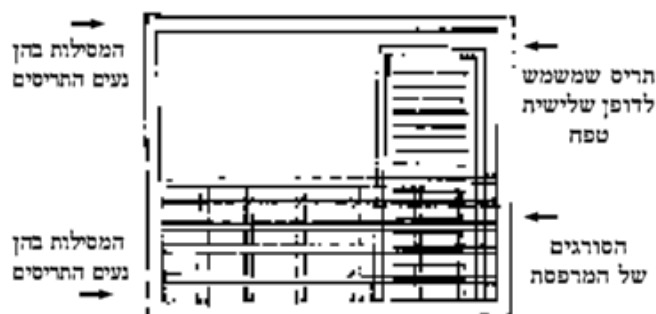
[א] סי' תר"ל סעיף ב': [ב] וז"ל החזו"א הל' עירובין [סי' ע' (ו) ס"ק י"ט], ובכל אלו הדינים בין במתלול ובין בפס, אין חילוק אם העמידם בפנים, או שהעמידם ככל הני גוויני בחוץ אבל צורת הפתח, אלא שמבחוץ י"ל דכשר בלאו הני טעמי, אלא שאין צריך כלל לויר בחוץ, אלא כיון שיש להצורת הפתח לויר בפנים לפניה חשיב צורת הפתח וכו', עכ"ל. ומצויר שם שאפילו יש שם מחיצה עשרה. אמנם בחזו"א כללים [בסוף סי' י"ג, דיני כללים

צורת הפתח

(א) קנה עליו. עיין בסוגיא דף ו' ע"א וצראשונים שם.

מחיצה שמתמשים צתריקים של מרפסות הצתים, וזו היא המחיצה השלישית של הסוכה, שצריך להמשיך מן התריס צורת הפתח, אם כל התריסים צנויים ונעים צתוך מסגרת התריסים, יכולה המסגרת הזו לשמש לצורת הפתח, ואף שהמחיצה עצמה נמצאת צתוך צורת הפתח.

וגם מה שמצוי שאחרי התריסים לצד חוץ הבית ישנם סורגים כזה:

הנידון: האם המסגרת של מסילות התריסים יכולות לשמש לצורת הפתח, להמשיך דופן שלישית אפילו טפח, מפני שמיד אחר התריסים לצד חוץ הבית ישנם סורגים של הבית, והפתח פתוח למקום סתום.

מצויר בחזו"א [ב] דשפיר מהני שצורת הפתח צמסגרת התריסים ישמש לצורת הפתח, אף שהוא פתוח רק למקום סתום

צורח חכמה

ב. עוד כתב בשו"ע [ג], במה דברים אמורים [בסוכה העשויה כמבוי שעושה לה דופן שיש ברוחבו ד' טפחים] בעושה סוכתו במקום שאין דופן אמצעי כנגדה, אבל העושה סוכתו (ב) באמצע החצר רחוק מדפנות החצר, אע"פ שאין לה אלא שתי דפנות זו כנגד זו די לה בתיקון המתיר, בשתי דפנות העשויות כמין ג"ס:

חומ שני

אם צורת הפתח מחלקת בסוכה

סכך פסול יותר מד' טפחים, שרואה לעשות מחיצה כדי לחלקו לפחות מד' טפחים כדי שיוכל לישב תחתיו, ז"ע אם מהני לעשות מחיצה של צורת הפתח, די"ל דכדי להכשיר את הסוכה צריך מחיצות שלימות ולא מחיצה של צורת הפתח כמ"ש הר"ן, אבל לחלק ולהפריד סכך פסול מהכשר או מסכך פסול אחר י"ל דסגי צורת הפתח שהרי בכל התורה זוהי מחיצה.

ולמעשה יש לעשות מחיצה במשך ז' טפחים, ומהני בזה גם לצוד כגון קנה קנה פחות מג', ולהמשיך מסוף המחיצה עד סוף הסוכה ע"י צורת הפתח.

וסוכה שמחולקת באמצע צורת הפתח ועי"ז אין לאחד מן החלקים שיעור סוכה או שחסר לה מחיצות, אם אין זה מחלק את השימוש בסוכה ולא נעשה לשם חילוק, מסתברא דאין זה מחלק בסוכה, וכל שכן אם נעשה רק לחיזוק תקרה.

אבל אם נעשה לחלק ומפריע את השימוש האחד בכל הסוכה, ז"ע אם זה מחלק את הסוכה.

דופן השלישית המרוחקת מן הסוכה

(ב) באמצע החצר. והוא מדצרי הר"ן [ד] וז"ל, ומוכח בגמרא שהעושה סוכתו ככה"ג כיון שאינה מפולשת לגמרי, כמו העושה סוכתו כמבוי באמצע החצר רחוק מדפנות החצר נותרת בטפח שוחק פחות מג' סמוך לדופן, כשם שניתרת צו סוכה דאית ליה שתי דפנות דעריצון, ולא הנריכו פס ארבעה אלא צסוכה שהיא מפולשת ואין דופן אמצעי כנגדה, ע"כ. והוצא דצריז צצ"י.

ועיין במג"א והוצאו דצריז צמ"צ [ה] דדעתו דאין להתיר להר"ן אלא כשתי דפנות זו כנגד זו של הסוכה הם עלמס דפנות החצר דזהא מהני דופן אמצעי של החצר אע"פ שאינה דופן לסוכה (כגון שחציו של הסוכה לצד דופן האמצעי אינה מסוכך כלל) שלא תהא נידונית כסוכה העשויה כמבוי, אבל לא כשהיא עומדת באמצע החצר, ואז די לה בתיקון המתיר, דהיינו שיעמיד הטפח מרווח בפחות מג' טפחים סמוך לדופן, והיינו לצד שהוא כנגד פתח החצר, ולא לצד שהוא כנגד דופן החצר, עי"ש בשעה"צ [ו] שהסיק וז"ל,

שער הציון

אות ו' [ז] וז"ל, אם מתקנים בצורת הפתח בשני מקומות, צריך שיהיה בין אחד לחצירו לא פחות מארבעה טפחים (40 ז"מ), עכ"ל. וכן מוצא בספר דרך אמונה [חלק ה' עמ' ל"ג] מכתב מהחזו"א (אות ו') וז"ל, אין צורת הפתח עד שיהא לפניו ד' טפחים אויר, וצורת הפתח חשוב כמחיצה, ואם מעמיד צ' צורות הפתח ואין ביניהם ד' טפחים בטלה צורתן שאין כל אחת פתוחה לאויר ד' טפחים, עכ"ל. וז"ע אמאי, ולא נחזרר הטעם, ואולי יש מקום לחלק שלגבי כלאים צריך אויר משני הצדדים כיון שרואה להפריד בין הגפנים לזרעים, וכלפי כל צד צריך שיהיה מחיצה, אבל לענין סוכה ועירובין סגי מה שיש אויר כלפי פנים. ועכ"פ לענין עירובין וה"ה סוכה מצוה צחזו"א דסגי אויר כלפי פנים: [ג] סי' תר"ל סעיף ד': [ד] דף ג' ע"א מדפי הרי"ף ד"ה ואמר רבא: [ה] ס"ק כ': [ו] ס"ק ט"ו:

ג. בשו"ע [ח] כתב, נעץ ד' קונדסין בין באמצע הגג בין (ג) על שפת הגג וסיבך

הגג והסוכה

חומ שני

הגג והסוכה

אחד הוא מנד ימין ודופן שני ממולו צד שאל כמין מצוי ומקום התריסים זה מחילת טפח עם לורת הפתח, כזה:

מקום הסוכה

ואריך להשתמש במחילה הפנימית המרוחקת של הסלון לסתום את שטח המצוי כמ"ש הר"ן, והנידון אם במחילה ההיא יש פתח כמו שמצוי שיש דלת בין הסלון למרפסת הסלון וכל כיוצ"ב, ולפי מה שנתבאר שמחילה זו צריכה להיות סגורה ולחצר בין שני דפנות הסוכה י"ל דלא מהני בזה פתח או לורת הפתח וכיוצ"ב.

אמנם למעשה נראה דכיון דהסוכה הזו נמצאת במרפסת הצית, שפיר מהני כיון דצוקף הצית ישנם מחילות של הצית והם סגורות לגמרי כמו שמצוי שהצתים סגורים במחילות גמורות בלי פתחים ולורת הפתח, שפיר מהני להשתמש בזה למחילה שלישית של סוכת מצוי אף שהמחילה מרוחקת מאוד מן הסוכה, ומהני כמו דמהני במצוי העשוי כמין למ"ד הנ"ל.

גוד אפיק במרוחק מן הפכך

(ג) על שפת הגג. וצמ"צ [ח] כתב, ודוקא כשהוא על שפת הגג ממש, אבל רחוק מזה אפילו פחות מג'

מ"מ למעשה נראה דאין להחיר צאמצע החצר צודאי וכו', עכ"ל.

וצ"ע לדעת המג"א בר"ן האם סגי שהדופן האמצעית היא לורת הפתח או עומד מרובה. והנה אם הביאור בדופן ההיא הוא שהיא עושה את העריצון, והיינו שזה מספיק כדי לעשותו רשות נפרדת ולא לסוכה, א"כ אולי סגי בדופן ז' טפחים או עומד מרובה או לורת הפתח, אך זה אינו דצפמ"ג מבואר שהדופן השלישית מחצרת ומערבת את שתי הדפנות, והיינו שהרשות הזו סגורה במחילות ולכן מהני אפילו שהיא מרוחקת מן הסוכה, ומהני גם סוכת מצוי העשויה כמין למ"ד כזה:

והסוכה עשויה למרגלות הלמ"ד, מהני הדופן השלישית המרוחקת מן הסוכה וגם אינה רואה כלל את הסוכה, דסוף סוף הרשות הזו סגורה במחילות.

ונידון זה מצוי בסוכות שעושים במרפסות הצתים, כגון במרפסת הסלון שדופן

שער הציון

[ח] סי' תר"ל סעיף ו': [ח] ס"ק ל"א:

על גבן פסולה, ויש מבשירין בנעץ על שפת הגג משום דאמרינן גוד אסיק
מחיצתא:

ד. בשו"ע [יב] כתב, היו דפנותיה גבוהים ו' ומשהו והעמידם בפחות מג' סמוך
לארץ כשרה, (ד) אפילו הגג גבוה הרבה, ובלבד שיהא מכוון כנגדן, ואפילו
אינו מכוון ממש רק שהוא בתוך ג' כנגדו כשרה. ואם אינו גבוה אלא י' טפחים
אפילו אין בדופן אלא ד' ושני משהויין כשרה, שמעמידה באמצע ואמרינן לבוד
למעלה ולמטה וחשוב כסתום. היו הדפנות גבוהות מן הארץ ג' טפחים פסולה:

חומ שני

טפחים לא אמרינן לצוד וגוד לכולי עלמא, עיי"ש.
מבואר דצגוונא דאמרינן גוד אסיק נריך דופן ההוא של גוד אסיק להיות מחוצר ונמוד אל הסכך, ולא סגי שיש הפסק חוץ ציניהם אף פחות מג' טפחים.
וצ"ע דצו"ע שם [ט] מבואר דהיו דפנותיה גבוהים ו' ומשהו והעמידם בפחות מג' סמוך לארץ כשרה אפילו הגג גבוה הרבה ובלבד שיהא מכוון כנגדן, ואפילו אינו מכוון ממש רק שהוא בתוך ג' כנגדו כשרה, עיי"ש. וצ"ע [י] כתב, אפילו הגג גבוה הרבה, דאמרינן גוד אסיק מחיצתא והי' באילו המחיצות מגיעות לסכך, עכ"ל. והוא מדברי הריטב"א צס"א [יא].
מבואר דצמקום דאמרינן גוד אסיק סגי לחצר את הדופן שעולה בגוד אסיק אל הסכך אף שמרוחק ממנו פחות מג' טפחים.
ויש לחלק דגוד אסיק כשאין כלל מחיצות צס"א ונריך להעלותם לסוכה ממקום אחר גרע טפי דצעינן שיהיה מחוצר ממש, ודו"ק.

חיבור דפנות הסוכה זו לזו (ד) אפילו הגג גבוה. צמ"ס סוכה [יג] גרסינן, אמר רב חסדא אמר אבימי, מחללת ארבעה ומשהו [וארכה כאורך הדופן, רש"י] מתרת צס"א משום דופן. היכי עזיד תלי ליה צאמנע פחות משלשה למטה ופחות משלשה למעלה וכל פחות משלשה כלצוד דמי, ופרש"י, מתרת צס"א, חס תולה אותה צאור צפחות משלשה סמוך לסכך ופחות משלשה לקרקע, וכגון שאין הסוכה גבוהה אלא עשרה מלומצמין, עכ"ל. ובתוס' [יד] כתבו, מלאת סוכה צס"א דפנות דשיטה דכולהו אמוראי דלעיל [טו] כרצנן דאמרי שתיס כהלכתן, היינו כמין גאס. ואם האחת מן הדפנות שלימות ונתונה מזרחית מוקי לה להאי פס ארבעה ומשהו לצד דרום או לצד צפון צפחות משלשה לדופן מזרחית ונחשב כסתום, ויש כאן שתי דפנות שלימות.
והקשו צתוס', ותימה למה לי פס ארבעה, יעשה פס שני טפחים ויעמידנו סמוך לדופן וירחיק שלשה טפחים פחות משהו, ויעמיד פס אחד של שני טפחים ומשהו דכותיה פריך צפ"ק דעירובין [טז] וכו', ועוד

שער הציון

[ט] סעיף ט': [י] ס"ק מ"ג: [יא] ט"ז ע"א: [יב] ס' תר"ל סעיף ט': [יג] ט"ז ע"ב: [יד] ד"ה צפחות משלשה: [טו] ו' ע"ב: [טז] י' ע"ב:

קשיא טפי דבשני פסין שיש בכל אחד חצי טפח ומשהו סגי, דמוקי חד בפחות מג' סמוך לדופן ואידך מוקי בפחות מג' סמוך לראשון. ותירצו, וי"ל משום דאמרינן בסוף פ"ק דעירובין [יז] דכל מחילה שאינה של שתי וערב אינה מחילה ואם היו שני פסין שאין בכל אחד ארבעה הויא לה כמחילה של שתי, עכ"ל.

ובחזו"א [יח] כתב בתוך הדברים וי"ל, ולפ"ז יש ליזהר הרבה כשעושין סוכה מנסרין שאינם רחבים ד' טפחים, שלא ישאר ציניהן אור כל שהו עד שיהיה ד' טפחים עומד בתוך ו' טפחים של הצ' הדפנות כמין ג"ס, ואפשר דב' דפנות עריצן הוא מה"ת, ואף אי הוה מדרבנן מ"מ פוסל דיעבד ולא קיים מלות סוכה. וכן כשהנסרים שצדופן שוכצין, צריך ד' בלא אור. מיהו כשתולין מחללות תוך הסוכה סביב הדפנות עולה משום דופן אם אין הרוח מנענעתן, ואי הקיף ג' חצלים ועוצין טפח דהוי מחילה של ערב, ואח"כ נעץ קנים פחות פחות מג' דהוי מחילה של שתי, מנטרפין והוי מחילה של שתי וערב, ומהני אף לב' דפנות דעריצן, אף שכל הדפנות חלונות חלונות, ומזה יש ללמוד דחלונות פחות מג' באורכן וברחבן אין פוסלין אף בקרנות הסוכה, עיי"ש.

מבואר דפס ד' על ד' טפחים, לא סגי שיהיה שתי לצד או ערב לצד אף שיש בהם לצוד, דהמחילה צריכה להיות סתומה לגמרי והיינו שתי וערב, ואם הוא שתי או ערב לצד אין זה מחילה עד שתהיה מחילה זו סתומה לגמרי, ועל זה כתב החזו"א שאם זה שתי או ערב לצד, צריך "שלא ישאר ציניהן אור כל שהו", והיינו

אח"כ יהיה שתי וערב יחד. אבל כל שהמחילה, היינו ד' טפחים, היא מחילה גמורה, אין צריך שתהיה המחילה מחוברת אל הדופן השני ממנו, אלא כל שיש בה ריוח פחות מג' טפחים ויש לה דין לצוד הוי מחובר.

ובזה שכתב הרמ"א "כי המחילות צריכין להיות מחוברות כמין ג"ס", כבר הביא צביה"ל [יט] וי"ל, כי המחילות צריכות להיות מחוברות, ואם הפרדה היה שם בפחות מג' טפחים שרי דמחברים מקרי ע"י לצוד [פמ"ג], עכ"ל. וזה מש"כ צמ"צ [כ] "צענין שתי מחילות שסמוכות זה לזה ושלמות והשלשית טפח", עכ"ל. היינו נמי דכל שהוא לצוד היינו סמוכות זה לזה מיקרי וכמ"ש הפמ"ג הנ"ל.

וב"ד דברי החזו"א הנ"ל שכתב "שלא ישאר ציניהן אור כל שהו" היינו רק על מחילה ד' טפחים על ד' טפחים, אבל הציבור של דופן אחת לחברתה, לא דיבר על זה החזו"א מאומה, ולמעשה סגי בציבור של לצוד.

ובעצם אין צריך לפנים, שהרי כך מפורש בסוגיא דסגי צמחלל ד' על ד' ומעמידו בפחות מג' לדופן, ועיין מה שכתב הר"ן [כא] ...ולפי זה צריך ליזהר שלא יהא בכל קרנות הסוכה פתחים דכיון דצענין שתי דפנות דעריצן וצסוכה העשויה כמצוי נמי ע"י פס ארבעה הא איכא שתי דפנות דעריצן, עיי"ש.

סוכה ע"י בני אדם המחזיקים בידם

מחצלת

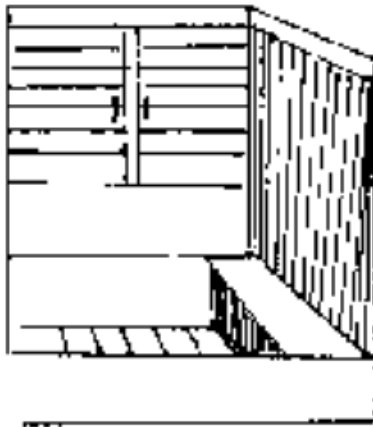
יש לעיין צמי שנקלע לאיזה מקום צחול המועד סוכות ואין לו שם סוכה, והלך

שער הציון

[יז] ט"ז ע"ב: [יח] סי' ע"ה: [יט] שם ד"ה כי המחילות: [כ] סי' תר"ל ס"ק ז': [כא] ב' ע"ב מדפי הרי"ף סד"ה ואמר רבא:

סוכה במרפסת, ובו מעקה אבנים
ופורגים

סוכה במרפסת בית, ויש שם מעקה אבנים
נמוך מעשרה טפחים ולאחריו ישנו
מעקה סורגים וכדו' כמו שמצוי בצתים, כזה:

הנידון: סוכה ובתוכה מעקה מוזאיקה
שאפשר לשבת עליו, האם מותר לשבת עליו
בסוכות ולאכול ולישן שם.

אגור החכמה

1234567

יש צוה כמה אופנים וכדלהלן:

- א. אם בקרקעית הסוכה אין שטח של ז'
טפחים על ז' טפחים, מספק אין
להחשיב מקום זה לשטח הסוכה, אלא רק
ממקום שיש בו שטח ז' טפחים. [כח] [כו].
- ואם מניח דף מהמעקה על פני כל שטח
הסוכה, ודף זה משמש בקרקעית
הסוכה, ודאי שפיר דמי, אם יעשה את
המחיצות י' טפחים ממקום המעקה.
- ב. ואם לא מניח דף על המעקה על פני
כל שטח הסוכה וכנ"ל, אלא רוצה לישב
על המעקה, כך שרגליו נמצאים במקום שאין
בו ז' על ז', וגופו נמצא במקום שיש בו ז'

וקנה מחללת הראויה לסיכוך, וציקש מכמה
צני אדם שיחזיקו צידם את המחללת לסכך
עליו, והם יהיו המחיצות של סוכה [כב],
דהנה מצונו לענין איסור עשיית אוהל בשבת
שמותר לפרוס אוהל בשבת דאיתא במס' שבת
[כג] חס להם מלמעלה מציאים מחללת
ופורסין עליהם, אף דהוי אוהל לגבי טומאה.
והן אמנם איירי התם לענין צניית אוהל
בשבת, מ"מ ודאי דאין זה אוהל לגבי שבת,
דוכי יהיה מותר להוסיף אוהל קבוע על
מחללת הפרוסה מערב שבת, א"כ על כרחך
דלא מיקרי אוהל. והנה קיי"ל דאסור לחבש
בשבת כובע שרוחצו יותר מטפה, משום אוהל,
וא"כ מאי שנא מפריסת אוהל שמותר, ועל
כרחך החילוק דלעשות אוהל על צני אדם
מיקרי אוהל ואסור. מ"מ אדם שמחזיק אוהל
צידו הרי זה פחות מאוהל עראי לענין צניין
בשבת, ואין זה אוהל להתיר להוסיף עליו
בשבת אוהל קבוע, אף דהוי אוהל לגבי
טומאה.

ולענין אוהל בסוכה, הנה איתא במס' סוכה
[כד] על הא דתנן העושה סוכתו
בראש הספינה, דהיכא דאינה יכולה לעמוד
ברוח מנויה דיבשה לא כלום היא, ופרש"י,
דאפילו דירת עראי לא הויא, עכ"ל. מצואר
דאף דודאי לגבי טומאה הוי אוהל מ"מ לענין
סוכה צעין יותר שם אוהל, וא"כ אפשר דאם
צני אדם מחזיקים המחללת צידם לא חשיב
אפילו דירת עראי וא"כ לפי"ז הסוכה פסולה,
ועדיין צ"ע בכל זה.

שער הציון

[כב] ומשום מעמיד הרי מותר בדיעבד: [כג] מ"ג ע"ג: [כד] כ"ג ע"א: [כה] אף שנספר דבר
שמואל [מוצא בשע"ת סי' תרל"ד סק"ק ג'] מצדד להכשיר, אמנם גם איהו לא ברירא ליה זאת:
[כו] ולענין מוזה, מספק יש להחשיב לחומרא את מקום הארונות הקבועות בצנין כגון במטבח וכדו' שאין
ממעטות את מקום ד' על ד', ואין לצרף על זה. ומש"כ בחזו"א (עירובין סי' ק"י ס"ק כ"ח) להסתפק אם
ארונות וספקלים ממעטים את שיעור של ד' אמות, עיי"ש. אין ראיה ששם איירי שצא להפוך מקום בית
החרושת לבית והמכוונות סותרות את שימוש הבית, אבל אם זה מועיל לשימוש הבית על זה לא דיבר שם. וע"ע
במס' עירובין ע"ח ע"א כגון דמנח מידי ומשתמש:

ה. בשו"ע [לא] כתב, יכול לעשות מחבירו (ה) דופן לסוכה להכשירה, ואפילו ביום טוב ובלבד שלא ידע אותו שהועמד שם שבשביל מחיצה הועמד שם, אבל בחול אפילו אם הוא יודע שפיר דמי: וברמ"א כתב, ואפילו ביום טוב אינו אסור אלא באותן ג' דפנות המתירים בסוכה, אבל בדופן רביעית שרי (השגת הראצ"ד והמגיד פ"ד דסוכה) ועיין לעיל סי' שם"ב ס"ה:

חומש שני

על ז', אפשר דאין זה מועיל, כיון שצריך שיהיה קרקע שווה בשטח ז' על ז' [כז].

ג. ואם יש מקרקעית הסוכה שטח של ז' על ז', הנידון הוא היאך להחשיב את המחיצה במקום שיש בו מעקה. דאם למשל גובה המעקה חמשה טפחים, והתרים או סורגים שמעליו הם עוד חמשה טפחים [והם שתי וערב], אם אין ציניהם ג' טפחים, שפיר מלטרפים זה לזה להחשב כמחיצה אחת כדין חקק צמס' שבת [כח]. ואם יש ציניהם ג' טפחים, נ"ע אם הם מלטרפים [כט].

והעצה להשתמש בסורגים או בתרים למחיצת הסוכה, הוא למעט את עשיית דופן לסוכה מחבירו (ה) דופן לסוכה. צקוגיא דמס' עירובין [לב] עושה אדם את חבירו דופן כדי שיאכל וישתה וישן וכו', ושם, כאן לדעת כאן שלא לדעת, פרש"י לדעת שהעומד שם יודע שלשם מחיצה העמידוהו שם אסור. שלא לדעת, מותר, עיי"ש. וכ"פ צרמז"ס [לג].

מסתברא שהעושה את חבירו דופן לסוכה, אם פניו כלפי תוך הסוכה, ויש סכך על גביו, מותר לו לאכול וחשיב שאוכל בסוכה דחלקו החיצוני הוא המחיצה, ממילא רוצו בתוך הסוכה.

שער הציזון

[כז] עיין רא"ש שבת פ"ק סי' י"א: [כח] ז' ע"ב: [כט] שם בתוס', וע"ע פלוגתא צמ"צ סי' שמ"ה ס"ק ס"ג, ויתכן דכל זה לענין שבת, אבל לענין סוכה דצעינן דפנות סמוכות לסכך אפשר דלכו"ע לא מהני, וע"ע חזו"א או"ח סי' ס"ה: [ל] ואם אין אפשרות למעט את כל רוחב הג' טפחים יכול לעשות כעין מדרגות, דהיינו אם הרוחב ה' טפחים, ימעט את הרוחב לארבעה טפחים ע"י שיניית שם איזה חפץ לאורך המחיצה, ואח"כ יניח מעליו עוד חפץ לאורך המחיצה ברוחב טפח עד שיגיע שבין הכל יתמעט בין תחילת המעקה למחיצה פחות מג' טפחים: [לא] סי' תר"ל סעיף י"ב: [לב] מ"ד ע"א: [לג] ה' סוכה פ"ד ה' ט"ז, ובהל' שבת פרק ט"ז ה' כ"ג:

פרק עשירי - מוקצה מחמת מצוה

[1234567]

א. בשו"ע [א] כתב, עצי סוכה אסורים כל שמונת ימי החג, בין עצי דפנות בין עצי סכך [ואפילו קיסם לחצוץ בו שיניו אסור] (מהרי"ל) ואין ניאותרין מהן לדבר אחר כל שמונת הימים מפני שיום השביעי כולו הסוכה מוקצה עד בין השמשות והואיל (א) והוקצה לבין השמשות של שביעי הוקצה לכל היום: וברמ"א כתב, ואפילו נפלה הסוכה אסורים ולא מהני בזה תנאי (טור) אבל עצים הסמוכים לסוכה מותרים ועי' לעיל סי' תקי"ח סעיף ט':

עוד הוסיף בשו"ע, ואם אחר שעשה השיעור הצריך מן הדפנות ונשלם הכשר סוכה הוסיף דופן לא מיתסרא אבל אם עשה ארבעתן סתם כולן אסורות ומוקצות: וברמ"א: וכל זה לא מיירי אלא בסוכה שישב בה פעם אחד אבל אם הזמינה לסוכה ולא ישב בה לא נאסרה דהזמנה לאו מילתא היא (הגהות אשר"י פרק המציא):

ב. בשו"ע כתב, וכן אוכלים ומשקים שתולים בסוכה כדי לנאותה אסור להסתפק מהם כל שמונה אפי' נפלו (ובי"ט ושבת אסור לטלטלם דמוקצים הם) (טור) ומוסיף בשו"ע: ואם התנה עליהם בשעה שתלאם ואמר איני בודל מהן כל בח"ש (של ח' ימים) הרי זה מסתפק מהם בכל עת שירצה שהרי לא הקצה אותם ולא חל עליהם קדושת הסוכה ולא נחשבו כמותה, עיי"ש עוד:

חוט שני

מוקצה מחמת מצוה ונוי סוכה
 (א) והוקצה. זמס' סוכה [ב] גרסינן, אמר רב ששת משום רבי עקיבא, מניין לעצי סוכה שאסורין כל שבעה ת"ל חג הסוכות שבעת ימים לה' ותניא רבי יהודה בן צתירה אומר כשם שחל שם שמים על החגיגה כך חל שם שמים על הסוכה שנאמר חג הסוכות שבעת ימים לה' - מה חג לה' אף סוכה לה'.
 וברא"ש [ג] כתב וז"ל, והאי דאסירי עצי סוכה היינו דוקא הסכך אבל עצי דפנות משרי שרי דכל מאי דדרשינן מחג הסוכות היינו דוקא בסכך כדלקמן [ד] גזי פסולת גורן ויקב, ודלא כהרמז"ס [ה] שכתב עצי סוכה אסורים כל שמונה ימי החג בין עצי דפנות בין עצי סכך ואין ניאותרין מהם לדבר אחר כל ימי החג, עכ"ל.
 והמ"ב [ו] הביא מהשל"ה, ולפי שקדושת הסוכה גדולה מאוד ראוי למעט זה בדברי חול ולדבר זה כי אם קדושה ותורה, וכל שכן שיהיה זהיר מלדבר שם לשון הרע ורכילות ושאר דיבורים אסורים. וצ"ע [ז] הוסיף, ומ"מ כשהוא צריך לדבר מעניי עסק אין לו לנאת מסוכה צעזיל זה,

שער הציון

[א] סי' תרל"ח סעיף א': [ב] ט' ע"א: [ג] פ"ק סי' י"ג: [ד] י"ב ע"א: [ה] פ"ו הל' ט"ו: [ו] סי' תרל"ט פ"ק ב': [ז] פ"ק ד':

ומסתברא שם אף צעת דיבורו הוא מקיים מלת ישיבה בסוכה.
וענין קדושת הסוכה והקפדתה יתבאר ע"פ מש"כ הרמב"ן במס' מגילה [ח] שכתב בתוך הדברים, ...דצית הכנסת עשו אותו קדושה של כבוד כדאמרינן התם אסור להרעות מעות כנגד נר של חנוכה והוינן זה וכי נר קדושה יש בו ומסקנא דאסור, והתם נמי אמרינן דנוי סוכה אסור להסתפק מהן כל שצעה ואז דהולכו דם, ופירוש הדברים דנוי סוכה אסורין בשעת מלכות משום דחל שם שמים עליהם, אבל אם צא לסלקן מן המלכות ולהסתפק מהן אסור משום מוקפה למלכותו, וכן הדם של מלכה אסור להריח בו וכן לולב ואחריו כיוצא בהן וכו', עכ"ל.
ובבואר דתשמישי מלכה נמי קדושה אית בהן, אלא דהקדושה נפקעת עם גמר שימושם, ולפי"ז יש להזהר שלא לגרור צינית על הארץ, ומ"מ אינו פטור מן הסוכה אף אם אינו נוהג בקדושה, דאף אם משחק קלפים איתא דחייב לישב בסוכה.
גוי סוכה משמע דיש איסור להוריד, ולא רק איסור הנאה. ומ"מ אם הניחו נוי צעל כורחו של צעל הסוכה מסתמא מותר להוריד, דאין שייך להקנות צעל כורחו.
גוי סוכה, משמע צראשוניס שהוא חלק מן הסוכה עצמה, דילפי ק"ו מזה על דפנות הסוכה גופייהו.
ב"מ מסתברא דאין נוי הסוכה צריך להיות מחובר ממש לסוכה, לסכך או לדפנות, אלא כל שמינח את הנוי בסוכה שישאר בקציעות לימות הסוכה חשיב נוי סוכה שאסור בהנאה.
ולפי"ז אף אם מינח ענין בתוך הסוכה שיהיה נוי לסוכה, ויהיה מונח בקציעות כל ימי הסוכה בסוכה הוא נוי סוכה.

אמרי' 2234567
ומסתברא נמי שאף אם מינח צשמים שיתן ריח טוב בסוכה באופן הנ"ל, חשיב נוי סוכה, דגם ריח טוב נכלל בכלל סוכה נאה.
ב"מ אם מינח פמוטים יפים להדלקת נרות שבת ויום טוב בסוכה, לא הוא נוי סוכה, דאין שייכות עם הסוכה, דהוי כאדם שעומד עם נוי צידו דודאי לא הוא נוי סוכה. ונורות חשמל, צ"ע אם הוא חלק מהסוכה, ואם הוא נוי הסוכה היה אסור להחליף לנורה יותר גדולה, דאטו דרונה בסדין יפה יותר מותר לסתור הנוי. ואם היה אסור, יש לדון בנשרפה הנורה, דכל הנורה עם מראיתה החיצוני הוא בכלל נוי.
ב"מ למעשה נראה דנורות חשמל לא הוי בכלל נוי הסוכה, כיון שהם עשויים לשימוש ולא לנוי, אלא"כ הם יפים במיוחד.
עוד ענינים:

- א. נוי סוכה הוקפה למלכותו ומשום שאין ראוי לשימוש אחר הוה מוקפה בשבת מחמת גופו, אבל אם נעשה לוילון לפותחו ולסוגרו אין אסור דמשימוש זה לא הוקפה, אבל אם באמת נעשה לנוי והיה נעוץ בהדפנות גם מלמטה ועכשיו נפרד החיצור ועכשיו הוא מתנופף מסתמא יש צטלטולו משום מוקפה ואסור לסלקו.
- ב. סדינים התולים על דפנות הסוכה הרי הם נוי הסוכה, וא"כ הרי הם מוקפה למלכותו, וממילא הם מוקפה בשבת, וא"כ אסור להזיזם בשבת.
- ג. נר שבת צריך להדליק במקום החיוז, ומיהו בסוכות אם מדליק בפמוטות כסף, ומתיירא להשאירם בסוכה ומכניסם אחר הדלקה, ומשאיר נר אחד אין קפידא.
- ד. ע"ע צענין הוי"ן וקישוטים ומנורה היורדים בסוכה לתוך עשרה, צפרק י' עמוד רד.

שער הציון

[ח] כ"ה ע"ב:

ג. בשו"ע [יב] כתב, יש מי שאומר שהושענא שבלולב אעפ"י שנזרקה (ב) אין לפסוע עליה (ועיין לעיל סי' כ"א גבי זיית):

ובהלכות ציצית כתב השו"ע [יג], חומי ציצית שנפסקו יכול לזרקן לאשפה מפני שהיא מצוה שאין בגופה קדושה, אבל כל זמן שהם קבועים בטלית, אסור להשתמש בהם כגון לקשור בהם שום דבר וכיוצא בזה משום בזוי מצוה: וברמ"א כתב שם, וי"א דאף לאחר שנפסקו אין לנהוג בהן מנהג בזיון לזורקן במקום מגונה אלא שאינן צריכין גניזה, ויש מדקדקין לגנוזן, והמחמיר ומדקדק במצוות תבוא עליו ברכה:

חומ שני

שני ענינים אלו הנידון הוא רק על ענש הכתיבה, אבל אחר שנכתב שאז מותר לקנותם, אלא"כ יכול לצוא לידי בזיון [יא].

שלא לנהוג בזיון בדברי מצוה

(ב) אין לפסוע עליהם. וצמ"צ [יד] כתב, וכן בספק הסוכה ולולב ושופר לאחר שנתצטלו ממנותן אין לזורקן לאשפה, וכל כה"ג דבר שאינו כבוד למנוה שעברה. וכתב הפמ"ג דנכון שלא לעשות תשמיש מגונה אפילו בדפנות הסוכה, ע"כ. עוד הוסיף צמ"צ [טו] דאין לזורקן במקום מגונה, ר"ל צידים אסור לזורקן לאשפה, אך אם מתוך שלא גנוז נזרקו ממילא אין לחוש לזה, עכ"ל.

עוד הוסיף צמ"צ [טז], עוד כתבו דאף אחר סוכות לא יפסע על עצי סוכה דתשמישי מנוה הם כמו זיית ולולב וכו', ועל כן יש למחות צאנשים שזרקין אחר סוכות עצי הסכך לחוץ במקום שרצים רגילין לפסוע עליהם, ואפילו איננו מקום אשפה, עכ"ל.

ולזורקן צאשפה כשהם מכוסים, צאופן

ובביה"ל [ט] כתב, ול"ע אי הכי אפילו אי יש צה אחר שקידש היום לא ליתסרא כולא יומא אלא לשעה שיש צה צלצד דהא אכתי לא הוי איתקנאי לבין השמשות [כיון שעדיין לא יש צה], והנה לפי מה שכתב [המור וקליעה] מקודם אפילו לא יש צה כלל אסור עד חול המועד דמשום סתירת אוהל הוא מוקנא, ונראה דכונתו דמשום קדושת החג לא מיתסרא אלא לשעה שיש צה, עכ"ל.

ואכתתי קשיא לפי זה, דיועיל תנאי אחר בין השמשות, או למחרת.

לכתוב פסוקים ולתלותם בסוכה

במ"ב [י] כתב, אסור לחקוק פסוק "צסוכות תשצו" על דלעת וכיוצא בו ולתלותו בסוגה דיצוא לידי בזיון, וגם אסור לכתוב פסוקים מן התורה אלא"כ יש צהם ספר שלם כמו שנתבאר ציו"ד סי' רפ"ג, ואע"ג דנוהגין היתר להתלמד צהן דוקא, אבל שלא לזרוך אסור [אחרונים], עכ"ל.

והנידון הוא, א. משום כתיבת פסוקים ולא ספר שלם. ב. משום שרטוט. ומלד

שער הציזון

[ט] ד"ה דהזמנה לאו מלתא: [י] סי' תרל"ח ס"ק כ"ד: [יא] וכיון שהש"ך כתב שם שנוהגין להקל, אין למחות ציד הכותמים. וע"ע צכורי יעקב ס"ק י"ח: [יב] סי' תרס"ד סעיף ח': [יג] סי' כ"א סעיף א': [יד] שם ס"ק ו': [טו] ס"ק ו': [טז] סי' תרל"ח ס"ק כ"ד:

חומ' פרק עשירי - מוקצה מחמת מצוה **שני** רלה

שאין חשש שיתגלה הכיסוי באשפה, אפשר המנוה דאולי עלים אלו היו חוץ לסוכה שמותר. ^{1234567 ת"ח} וכדו'. ואין זה מוכח שהם שימשו לסכך. נראה שמותר להלך על עלים של סכך ומש"כ המ"צ שלא לפסוע עליהם היינו המפוזרים ברחוב בדרך הילוכו כל זידוע שהם סכך של סוכה, משא"כ כשאין זמן שלא יודעים שעלים אלו היו חלק מן ידוע.

הדפסה ברזולוציה מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה

חוט שני - ר"ה, יו"כ, סוכות, חנוכה קרליץ, שמריהו יוסף ניסים בן נחום מאיר עמוד מס : 225 הודפס ע"י א

פרק אחד עשר - דיני ישיבת סוכה

א. בשו"ע [א] כתב, כיצד מצות ישיבה בסוכה שיהיה אוכל ושותה (וישן ומטייל) (טור) ודר בסוכה כל שבעת הימים בין ביום בין בלילה בדרך שהוא דר בביתו בשאר ימות השנה, כיצד כלים הנאים ומצעות הנאות (א) בסוכה, וכלי

חומ שני

עושה סוכתו קבע וביתו עראי
(א) בסוכה. תנן זמס' סוכה [ב], כל
שבעת הימים אדם עושה
סוכתו קבע וציתו עראי [סוכתו קבע,
להיות כל עיקר דירתו זה, רש"י], כיצד
היו לו כלים נאים מעלן לסוכה, ומצעות
נאות מעלן לסוכה, אוכל ושותה ומטייל
בסוכה, מנא הני מילי דת"ר תשבו כעין
תדורו מכאן אמרו כל שבעת הימים עושה
אדם סוכתו קבע וציתו עראי, כיצד היו
לו כלים נאים מעלן לסוכה, אוכל
ושותה ומטייל בסוכה ומשנן בסוכה, וכו',
ע"כ.

וז"ל הרמב"ם [ג], כיצד היא מצות הישיבה
בסוכה, שיהיה אוכל ושותה ודר
בסוכה כל שבעת הימים בין ביום בין בלילה
בדרך שהוא דר ציתו בשאר ימות השנה,
וכל שבעת הימים עושה את ציתו עראי ואת
סוכתו קבע שנאמר בסוכות תשבו שבעת
ימים, כיצד כלים הנאים ומצעות הנאות
בסוכה וכו', עכ"ל.

ובבב"מ שבת [ד] תניא זה אלי ואנוהו [ה]
התנאה לפניו צמנות, עשה לפניו
סוכה נאה ולולב נאה וכו'.
וי"ל דהם צ' דינים, א. זה קלי ואנוהו הוא
כבוד המלכה שיהיה הכל נאה. ב.
כלים נאים, הוא מצד הקציעות של האדם
בסוכה, ושניהם נאמרים משום נוי סוכה.
ודינא ד"עושה אדם סוכתו קבע" מצוה
צרייחא דהוא מדין קציעות האדם
בסוכה, והיינו שזה שמחזיק את הכלים
הנאים במקום חסוד כדי להראות שזה
המקום הוא מקום חסוד וזה "סוכתו
קבע".

וז"ל הרמב"ם [ג], כיצד היא מצות הישיבה
בסוכה, שיהיה אוכל ושותה ודר
בסוכה כל שבעת הימים בין ביום בין בלילה
בדרך שהוא דר ציתו בשאר ימות השנה,
וכל שבעת הימים עושה את ציתו עראי ואת
סוכתו קבע שנאמר בסוכות תשבו שבעת
ימים, כיצד כלים הנאים ומצעות הנאות
בסוכה וכו', עכ"ל.

וז"ל הרמב"ם [ג], כיצד היא מצות הישיבה
בסוכה, שיהיה אוכל ושותה ודר
בסוכה כל שבעת הימים בין ביום בין בלילה
בדרך שהוא דר ציתו בשאר ימות השנה,
וכל שבעת הימים עושה את ציתו עראי ואת
סוכתו קבע שנאמר בסוכות תשבו שבעת
ימים, כיצד כלים הנאים ומצעות הנאות
בסוכה וכו', עכ"ל.

וז"ל הרמב"ם [ג], כיצד היא מצות הישיבה
בסוכה, שיהיה אוכל ושותה ודר
בסוכה כל שבעת הימים בין ביום בין בלילה
בדרך שהוא דר ציתו בשאר ימות השנה,
וכל שבעת הימים עושה את ציתו עראי ואת
סוכתו קבע שנאמר בסוכות תשבו שבעת
ימים, כיצד כלים הנאים ומצעות הנאות
בסוכה וכו', עכ"ל.

שער הציון

[א] סי' תרל"ט סעיף א': [ב] כ"ט ע"ב: [ג] פ"ו הל' ה': [ד] קל"ג ע"ב: [ה] שמות
ט"ו, ב':

נאים, ואח"כ נריך גם כן לדור שם, אכילה שתיה ושינה.

שאלה: האם ישיבה בסוכה הוא חיוצ בכל רגע, או שהיא מלוא קיומית. ולכאורה מוכח מהא דלהרי"ף ולהרמב"ם מזכיר על ישיבה בסוכה ולא רק על אכילה ושתיה, ואם הוא רק מלוא קיומית איך מזכיר על זה הרי להרמב"ם נשים אין מזכרות על מלוא שהזמן גרמא משום שלא מלוא. ועוד ממה שדנו בגמ' אם צעין ללמוד בסוכה ומסיק הא למיגרס הא לעיוני, ואם נימא שלימוד בסוכה הוא רק מלוא קיומית א"כ מה הנידון, הרי ודאי מקיים מלוא קיומית ועל כרחך שהוא חיוצ ובעיוני לא חייב.

תשובה: גדר מלוא סוכה "בסוכות תשבו שבעת ימים" נטווינו לדור שבעת ימים בסוכה, ששם מקום פיתו ומקום לינה, וכמה שיוסיף דיורים בסוכה הרי הוא תוספת בקיום המלוא, והוא בודאי הגדרה בהדיור בסוכה, ואין זו מלוא קיומית, דתוספת דיור, יותר שימושים בסוכה, יותר פעולות בהסוכה זה יותר דיורים בסוכה וזה תוספת צעם קיום המלוא, ואם הוא לומד מחוץ לסוכה הוא לא ציטל המלוא, ואם לומד בסוכה הוא מקיים את החיוצ שלו לדור בסוכה, משא"כ נשים בכלל אינן מלוא משא"כ הוא מלוא לדור בסוכה, ואין לזה שייכות עם מלוא קיומית.

וברמ"א כאן הוסיף, ומטייל היינו בסוכה. ובמ"ז [י] הביא מהמהרי"ל דאם ירצה לספר עם חצירו יספר בסוכה דסוכתו

נריך להיות כציתו בכל השנה, עיי"ש. אף דעיקר סוכה היא אכילה שתיה ושינה כמו שכתב רש"י [ז], דהם הדצרים הקצועים של דירה, מ"מ גם הדצרים שאינם קציעות, יש לו לעשותם בסוכה, אף דאם אין הוא עושה אותם בסוכה אינו מצטל את המלוא עשה, מ"מ אם אפשר לו הרי נריך לעשות זאת בסוכה כמו טיול בסוכה, לשוחח עם חצירו, וכמו ללמוד בסוכה וכל כה"ג, דכל אלו הם תוספת בקיום המלוא, מפני שיש דיורים מעולים, ויש פחות מעולים, יש דירה שעושים זה רק את הדצרים ההכרחיים, ובסוכה כל פעולה שעושה בסוכה הוא מוסיף להראות שזה הדיורי קצב שלו, וזה הוא מצטל את הקציעות שלו בסוכה, אף שאינו נריך להמנע ללכת מן הסוכה כדרכו בכל השנה. וע"ע מש"כ לקמן סעיף ז' צעין שתיית מים בסוכה [ח].

וענין קדושת הסוכה, הביא במ"ז [ט] וז"ל, ולפי שקדושת הסוכה גדולה מאוד ראוי למעט זה בדברי חול ולספר זה כי אם קדושה ותורה, וכל שכן שיהיה זהיר מלדבר שם לשון הרע ורכילות ושאר דיבורים אסורים, עכ"ל.

ובשע"ה"צ [י] הביא מהשל"ה דמ"מ כשהוא נריך לדבר מעניני עסק אין לו ללכת מהסוכה צשציל זה דבישיבתו שם אף צעת דיבורו הוא מקיים מלוא ישיבה בסוכה, עיי"ש.

וענין קדושת הסוכה יתבאר ענינו לעיל [יא] ע"פ דברי הרמב"ן במס' מגילה, עיי"ש.

שער הציון

[ז] ס"ק ז': [ז] כ' ע"ז: [ח] פעם אמר אחד לפני החזו"א את דברי המנ"ח מ' שכ"ה דאם אכל בלי כונה אע"ג דהמלוא לא קיים מ"מ לא עבר איסור, דיש כאן ז' ענינים. החזו"א לא רצה לסבול זאת אלא אם אינו מקיים המלוא הרי הוא כמי שאכל חוץ לסוכה. פירוש, דהמלוא היא לאכול בסוכה ואם לא נקרא שאוכל בסוכה אזי נחשב שאוכל חוץ לסוכה כיון שלא מקיים מלוא, דאין המלוא היא הסכך, המלוא היא לקיים מלוא סוכה: [ט] ס"ק ז': [י] ס"ק ד': [יא] פרק י' ס"ק א':

שתיה כגון אשישות וכוסות בסוכה, אבל כלי אכילה (לאחר אכילה) (טור) כגון
(ב) קדירות וקערות חוץ לסוכה. המנורה בסוכה, ואם היתה סוכה קמנה מניחה
חוץ לסוכה:

וברמ"א כתב, ואל יעשה שום (ג) תשמיש בזוי בסוכה כדי שלא יהיו מצוות
בזויות עליו (צ"י נשם א"ת):

חומ שני

ובמ"מ אינו פטור מן הסוכה אף אם אינו
נוהג בקדושה, דאף אם משחק קלפים
איתא דנריך לישב בסוכה.

(ב) קדירות וקערות. בגמ' [יב] איתא,
חננא ושחיל צר ממטללתא,
ופרש"י, חננא, כד של חרס ששואצין צו
המים. ושחיל דלי של עץ.

צ"ע אם מותר להכניס כלי עם מים לנטילת
ידים שחרית [אחר השינה] הוי בכלל
כלי צווי, ועיין במ"צ [יג] שכתב, וכלים
שמהיין בהם קמח והעריצות שלשין בהם,
וכלים של צשמים שאין דרך להחזיקם בדירתו
רק בצית החיצון הכל בכלל כלי אכילה הן,
וכן כד או דלי ששואצין צו מים מן הנהר
הכל חוץ לסוכה, וכלל הדבר כל שאין דרכו
להיות בדירתו שדר זה אין לו להחזיקו
בסוכה, עכ"ל. ולכאורה כלי זה לא גרע מכד
או דלי ששואצין צו שאין להחזיקו בסוכה,
וכל שכן שזה מיועד לנטילת ידים של רוח
רעה.

ע"כ כן נראה כיון דלא נזכר דהוא תשמיש
צווי, והמים שבו הם מים נקיים ומ"מ
יש בהם רוח רעה והוא נראה מאוס בעיני
צני אדם, אם יכול ליטול ידיו מחוץ לסוכה
וזה תוך ד' אמות ממנו, יטול חוץ לסוכה,
אבל אם חוץ לסוכה זה יותר מד' אמות
יטול ידיו תוך הסוכה, אם המים נקיים.

א. סוכה שיש צו שיירי קורות, וסכך מפוזרין,
אין בזה משום דבר צווי דזה לא הוי דבר
צווי, ואף שבצית אין מניחין כן, אין זה אלא
חסרון בסידור של המקום.

ב. מי שמחוצר אליו קטטר לקבלת השתן,
מותר לו להכנס לסוכה, ויכסה כמה
שיכול לכסות.

ג. אין לשטוח בגדים מכוסקים לייבוש בסוכה.

שער הציון

[יב] כ"ט ע"א: [יג] ס"ק ד':

ב. בשו"ע [יד] כתב, אוכלים ושותים וישנים בסוכה כל שבועה בין ביום בין בלילה. ואין ישנים חוץ לסוכה (ד) אפילו שינת עראי, אבל מותר לאכול

חומ' שני

לשינה, ופרש"י, לשמא ירדס לא חיישינן הלכך בתפילין שרי, וסוכה היינו טעמא דאסור שינת עראי לפי שאין קבע לשינה ואין זה חילוק בין קבע לעראי לענין סוכה שאין אדם קוצע עצמו לשינה שפעמים שאינו אלא מנמנס מעט ודיו בכך, הלכך זו היא שינתו, וגבי תפילין דטעמא שמא יפיח בהם ולא משום איסור שינה צנייט פורתא לא אחי לידי הפחה, עכ"ל.

והרי"ף פסק כרצא דאין קבע לשינה, וכ"כ הרא"ש [טז], והמגיד משנה

[יז].

ובר"ן הוסיף שפעמים שאינו מנמנס כי אם מעט ודיו בכך, הלכך גבי סוכה כל שינה מקרי שינת קבע.

מבואר לתירוצ זה, דשינת עראי חוץ לסוכה אסורה מן הדין ולא רק משום גזירה שמא ירדס.

ובביה"ד [יח] הביא מהפמ"ג, דאפילו מניח ראשו בין צרכיו דודאי לא אחי להשתקע בשינה גם כן אסור לתירוצא דרצא דהוא צתרא [יט] [כ].

בראיה דההולך לבית המדרש ללמוד, ובאמצע הלימוד התעייף וקשה לו להחזיק את עצמו צלי לנמנס קימעה, מסתברא דמותר לו להוריד את הראש ולנמנס קימעה, דיסוד דינא תשצו כעין תדורו הוא שאין אדם נמנע

ד. מותר לפשוט בסוכה מכסות יום וללבוש כסות לילה.

ה. מותר לילדים לשחק בסוכה, וכן מותר להכניס משחקי ילדים, דזה נכלל בתשצו כעין תדורו.

ו. מותר להכניס מטאטא ופח אשפה לסוכה, כדי לנקות את הסוכה, אך שלא ישארו שם.

ז. לרחוץ כלים בסוכה, כשיש שם כור וכיוצ"ב, אם הוא דרך עראי שצמקרה שוטף איזה כוס, אין זה תשמיש צווי, אצל לא יותר מזה.

שינת עראי וקבע חוץ לסוכה

(ד) אפילו שינת עראי צמס' סוכה [טז] ת"ר אוכלין אכילת עראי

חוץ לסוכה ואין ישנים שינת עראי חוץ לסוכה, מאי טעמא, אמר רב אשי גזירה שמא ירדס [שמא תחטפנו שינה וישן קבע, רש"י], אמר ליה אביי, אלא הא דתניא ישן אדם שינת עראי בתפילין אצל לא שינת קבע [שמא יפיח בהן, רש"י] ליחוש שמא ירדס. אמר רב יוסף צריה דרב עילאי צמוסר שינתו לאחרים [אומר לחברו אם ארדס העירני, רש"י]. מתקיף ליה רב משרשיא ערבין ערבא צריך [שמא אף הוא ישכב וישן, רש"י], אלא אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן צמניח ראשו בין צרכיו עסקינן [דודאי לא ירדס, רש"י]. רבא אמר אין קבע

שער הציון

[יד] סי' תרל"ט סעיף ב': [טז] פ"ב סי' י"ד: [יז] פ"ו הל' ו': [יח] ד"ה אפילו שינת עראי: [יט] ומ"מ אם מנמנמי אכתפא דהדדי גרע ולא הוי אף שינת עראי כמבואר בסוכה נ"ג ע"א בשמחת בית השואבה: [כ] ועיין בהגהות ר' אלעזר משה הורוויץ על סוגיין שכתב, ערבין ערבא צריך, ז"ע דאטו אסור לישב רגע חוץ לסוכה או בתפילין שמא ירדס. ונראה מזה ראייה ברורה, שאם ישן מעצמו אין שום חשש כלל רק כששוכב לישן וסומך על חזירו והסמיכות אין בה ממש אסור משום שינת עראי, עכ"ל: